

7. заседание

Сръда, 19 декемврий 1923 г.

(Открито отъ прѣдседателя д-ръ Т. Кулевъ, въ 15 ч. 25 м.)

Председатель: (Звъни) Заседанието се отваря. Моля г. секретаря да пръвѣри присѣдстваващитѣ г. народни представители.

Секретарь И. Лѣкарски (д. сг): (Прочита списъка. Отъ заседанието сѣ отсъствуваха следнитѣ г. г. народни представители: Баевъ Христо, Бошняковъ Димитъръ, Велиновъ Тончо, Данаиловъ Георги, Деликоцевъ Цанко, Дилановъ Минчо, Желѣзковъ Петъръ, Кабакчиевъ Христо, Караджовъ д-ръ Илия, Купаровъ Янко, Максимовъ д-ръ Никола, Михайловъ Христо, п. Николовъ Маринъ, Парасковъ Василь, Поповъ Владимиръ, Сапунджиевъ Никола, Славковъ Христо, Стефановъ Петъръ, Стойчевъ Пендю, Такевъ д-ръ Владимиръ, Тарашмановъ Никола, Фаденхехтъ д-ръ Йосифъ, Христовъ Александъръ, Цаневъ Александъръ, Цвѣтановъ Донко, Чешмеджиевъ Григоръ, Чолаковъ Стефанъ и Юртовъ Георги)

Председатель: (Звъни) Г. г. народни представители! Отъ 247 души народни представители отсъствуватъ 64. Значи имаме нужното число присѣдстваващи, за да може заседанието да се счита за законно.

Преди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ на днешното заседание, имамъ да ви съобща за отпущенитѣ, които съмъ далъ на нѣкои отъ г. г. народнитѣ представители, а именно:

На г. Минчо Дилановъ — 1 день;
На г. Йосифъ Марулевъ — 3 дни;
На г. Кънчо Кънчевъ — 2 дена;
На г. Григоръ Василевъ — 10 дни по болестъ, начиная отъ 9 т. м.;

На г. д-ръ Илия Караджовъ — 3 дни;
На г. Додю Георгиевъ — 1 день;
На г. Александъръ Пиронковъ — 1 день;
На г. Александъръ Милковски — 1 день, и
На г. Хараламби Стояновъ — 2 дена.

Г. министърътъ на вътрешнитѣ работи ще отговори на питанията на г. г. народнитѣ представители Димо Кьорчевъ и Василь Домузчиевъ, за които ви съобщихъ въ предното заседание.

Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

В. Домузчиевъ (н. л): Азъ ще моля да развия накратко питането си и следъ това г. министърътъ да отговори.

Председатель: Г. министърътъ най-напредъ ще отговори на г. Димо Кьорчевъ.

Министър И. Русевъ: Г. г. народни представители! Отъ г. Димо Кьорчевъ има питане, дали Министерството на вътрешнитѣ работи ще вземе инициатива да продължи срока за застрояване празнитѣ мѣста въ София. Такава инициатива Министерството на вътрешнитѣ работи е вече взело; разпоредено е подобно предложение да се направи и когато се направи, мотивитѣ ще бѣдатъ изложени тамъ.

Председатель: Доволни ли сте, г. Кьорчевъ, отъ отговора на г. министра на вътрешнитѣ работи?

Д. Кьорчевъ (н. л): Азъ съмъ доволенъ по сѣщество, обаче бихъ молилъ г. министра да съобщи и да има предъ видъ, че измѣнението на чл. 36 отъ закона за облекчение жилищната нужда трѣбва да стане до 1 януарий 1924 г.

Министър И. Русевъ: Така е.

Д. Кьорчевъ (н. л): Така че въ нѣкое близко заседание трѣбва да мине едно малко параграфче за измѣнение на този членъ, а не да се чака измѣнението на цѣлия законъ за облекчение жилищната нужда.

Министър И. Русевъ: Срокътъ е до 1 януарий 1924 г. и естествено, че измѣнението трѣбва да изпревари тази дата.

Д. Кьорчевъ (н. л): Доволенъ съмъ.

Председатель: Има думата г. Василь Домузчиевъ, за да развие питането си.

В. Домузчиевъ (н. л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отправилъ съмъ питане къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве за събитията, които се случиха въ Орѣховската околия — появяването на разбойници, ограбване на села и избиване на хора. Считаю това питане отправено къмъ г. министра за умѣстно и сериозно следъ събитията, които преживѣхме. Авторитѣ и злосторницитѣ на септемврийскитѣ събития, които искаха да турятъ кръстъ на България и да я присъединятъ къмъ Москва, безъ да държатъ смѣтка за настроението на трезвото българско гражданство, преживѣло една диктатура и несъгласно на никаква цена за нова такава, безъ да държатъ смѣтка за средствата, съ които разполагатъ и за средствата на организираната нова държавна власт, се втурнаха на разрушение. Единъ стъ тия нелегални елементи се простиха завинаги съ България, други пълнятъ затвора, трети, подгонени отъ властта, кръстосватъ България, за да не бѣдатъ заловени и подложени на ударитѣ на закона, четвърти своевременно си отвориха пѣтиша задъ граница, за да спасятъ кожата си и тамъ безнаказано, отъ умраза къмъ личноститѣ, които имъ отиѣха властта или имъ попречиха на пълкениитѣ планове, готвятъ нови покушения върху България. Мисля, че е време правителството да легитимира една частъ отъ тѣзи злосторници — на всекому споредъ заслуженото — и то най-скоро, . . .

Председатель: Г. Домузчиевъ! Не се отклонявайте отъ Вашето питане.

В. Домузчиевъ (н. л): . . . за да не даде възможность на мнозина нелегални да не могатъ никога да станатъ легални и отъ пелегални да се обърнатъ въ разбойници, каквото е случаятъ въ Орѣховска околия. Повече отъ 36 души отъ бойцитѣ на комуната — частъ отъ тѣхъ се е върнала отъ Сърбия, друга се е крила въ недрата на Орѣховската околия — днесъ сѣ се обърнали въ разбойническа банда, нападатъ селата Фуренъ и Мало-радъ, взематъ коне посрѣдъ бѣлъ денъ отъ пазара на с. Хайрединъ, тероризиратъ отдѣлни лица да имъ даватъ пари, властта ги подгонва и тѣ отъ едно мѣсто се премѣстватъ на друго. Наваднаха с. Селановци, убиха единъ миренъ гражданинъ, взеха му 30 хиляди лева; преди три дни нападатъ отново Селановци, обиратъ касата на общинския и държавния бирникъ, обиратъ частни лица, раняватъ шесть души и задигатъ 600 хиляди лева. Считаю, че тия разбойнически банди е невъзможно да се заловятъ съ силата само на властта. Правителството трѣбва да вземе други мѣрки за тѣхното залавяне и затова азъ отправихъ питане, какви мѣрки сѣ вземени. Ние ще трѣбва да ги накараме сами да влѣзатъ въ кѣшитѣ си безъ подгонване на властта. Азъ смѣтамъ, че нееднаквото третиране на

авторитѣ на септемврийскитѣ събития довежда до тѣзи резултати. Азъ виждамъ и до днесъ тѣхнитѣ учители да се ширятъ безнаказано въ България; азъ виждамъ едни отъ тѣхнитѣ учители да стоятъ тукъ на скамейкитѣ, омързлупени като мокри кокошки, да чакатъ да изгрѣе паново слѣшето, за да се разкукудякатъ и да почнатъ наново разрушителното си и злосторно дѣло въ България. Азъ смѣтамъ, че това е една нова политика на тѣзи разрушители, които чрезъ нови репресии върху българското общество искатъ да накаратъ това общество да упражни и то репресии върху правителството, за да даде оная амнистия, която обеща преди изборитѣ. Азъ отправямъ съ това питане молба къмъ правителството, този актъ на милостъ да се излѣе отъ него като единъ високъ държавнически актъ, а не като актъ, резултатъ на една репресия, отъ която тегли мирниятъ народъ долу. Имамъ положителни сведения, писма отъ официални лица въ Орѣховска околия, че тамъ сѣ се извиквали мирни граждани да се явяватъ въ казармата, за да защищаватъ околията. Това не може да продължава, г-да.

Министъръ И. Русевъ: Мога ли да прочета това писмо?

В. Домузчиевъ (н. л.): Заповѣдайте, г. министре! (Подава му писмото) Безспокойствието е голѣмо. Народътъ не може да се предаде на миренъ трудъ. Мисля, че между другитѣ мѣрки, които трѣбва да вземе правителството на първо време, е и тази: въ най-скоро време да ни занимае съ амнистията, която обеща преди изборитѣ и която обнадежди много отъ тѣзи разбойници, че ще могатъ да се върнатъ по мѣстата си. По този начинъ ще се освободимъ отъ всички онѣзи усилия, които трѣбва да употребимъ за усмиряването на тѣзи немирни елементи, и нѣма да дадемъ видъ на тия тукъ (Сочи комунисти и земледѣлци), че чрезъ репресия сѣ наложили този актъ на милостъ — амнистията. Нека този актъ на милостъ да не излѣе отъ тукъ, като наложень чрезъ репресия, а да бѣде резултатъ на общитѣ усилия и искрено сътрудничество на трезвото българско гражданство.

Председателъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Министъръ И. Русевъ: Г. г. народни представители! Между писменото питане на г. Домузчиева и развитото тукъ питане има голѣма разлика. На питането на г. Домузчиева отъ трибуната не ще отговаря сега, освенъ ако г. Домузчиевъ го подаде писмено или направи интърпелация, защото той повдигна тукъ доста много въпроси, които, може-би, ще предизвикатъ и по-серioзни отговори. Азъ ще отговоря на питането, което е дадено тукъ писмено. Собствено две сѣ питанията.

Едното питане е следующето: (Чете) „Преди нѣколко дни, въ с. Селановци, Орѣховска околия, една банда отъ нелегални комунисти и дружбашки навлѣзла въ селото, ограбва седемъ къщи, касата на държавния и общински бирникъ, параява тежко Димитъръ Йонкинъ, Иванъ Пенковъ, Цоко Дочевъ, Куно Илиевъ, Велчо Дялловъ — уплашено населението не смѣе да извършва своята полска работа. По този поводъ, питамъ г. министра на вътрешнитѣ работи, известенъ ли му е този случай и какви мѣрки сѣ взети за залавяне на тази разбойническа банда и за охрана на селото?“

Случаятъ ми е известенъ. Мѣрнитѣ, които сѣ взети, сѣ следующитѣ: полицията подготва тази банда, преследва я къмъ Дунава, не успѣва да я залови, бандата преминава Дунава, но полицията съобщава своевременно на ромѣнскитѣ власти, които я залавятъ въ Бекетъ заедно съ 600.000 л. Министерството отъ тукъ е разпоредило да се задържатъ тѣзи хора, които ще ни бѣдатъ предадени, когато се направятъ съответнитѣ за тази целъ постѣпки. Отъ първитѣ сведения се оказва, че действително тѣ сѣ емигрирали отъ насъ комунисти и дружбашки, дошли сѣ отъ вѣнъ да се снабдятъ съ пари за нѣкакви цели, поискали сѣ да избѣгатъ, но сѣ заловени. Какви мѣрки ще вземе правителството за запазване селото? — Такава, каквито взима за всички села. Въско село си има полиция, която се грижи за неговото запазване. Нѣма особени условия въ Орѣховската околия, за да е необходимо да се взематъ специални нѣкакви мѣрки за запазване на реда въ тази околия.

Следующето питане, което е свързано съ първото, има следното съдържание: (Чете) „На 12 декември т. г. административнитѣ власти въ Орѣховска околия сѣ обявили

частична мобилизация на хора и добитѣтъ и свиквали въ Орѣхово съ заплашване, че този, който не се яви на поканата, ще отговаря предъ воененъ съдъ.

„Съ това се е внесло тревога въ цѣлата околия за несигурността на положението, свързано съ най-разнообразни версии.

Известно ли е това на г. министра на вътрешнитѣ работи и ако да, то защо става, ако ли не, следъ разузнаване, какви мѣрки мисли да вземе за успокояване на този край и туряне край на административнитѣ волности.“

Мобилизация въ Орѣховска околия не е ставала и не може да стапе. Ние нѣмаме право по Нйойския договоръ да правимъ мобилизация и този, който говори за мобилизация, мисля, че прави лоша услуга на България и злоупотрѣблява съ думата мобилизация.

В. Домузчиевъ (н. л.): Азъ не казвамъ мобилизация въ такъвъ смисълъ, въ каквѣто я разбирате вие.

Министъръ И. Русевъ: У насъ често говоримъ за мобилизация. За войската казваме, че се мобилизира, за партиитѣ казваме, че се мобилизиратъ, за потери — сѣщо. Азъ предполагамъ, и съмъ увѣренъ, че ако е имало нѣщо подобно, което г. Домузчиевъ нарича мобилизация, това не е било нищо друго, освенъ едно обикновено свикване на потеря, която да гони тѣзи разбойници. Писмото на кмета отъ с. Монастирище до единъ войникъ, което ми даде той, носи редакцията такава, каквато носятъ писмата за мобилизация, защото, казва: запасенъ войникъ, който не се яви на поканата, ще отговаря предъ воененъ съдъ. Може да се сметне, че г. кметътъ е злоупотрѣбилъ съ думата мобилизация. Самата редакция на питането, както и редакцията на писмото — обикновено кметовѣтъ много обичатъ да плашатъ съ съдилища — свидетелствуватъ, че това не е сериозна работа, защото, кой воененъ съдъ може да сѣди единъ гражданинъ, който не се е явилъ на зова на кмета? Самото питане опровергава твърдението, че има мобилизация. Моятъ отговоръ е: никаква мобилизация не е имало, това е било, вѣроятно, обикновено събиране на една потеря . . .

Д. Кьорчевъ (н. л.): Доброволно или задължително?

Министъръ И. Русевъ: . . . за преследване на една разбойническа банда, която е вече заловена, благодарение бдителността на полицията.

Председателъ: Г. Домузчиевъ! Доволни ли сте отъ отговора на г. министра.

В. Домузчиевъ (н. л.): Доволенъ съмъ отъ отговора на г. министра, но съмъ дълженъ да опровергая мисълта, че съмъ искалъ да кажа, че е имало мобилизация. Азъ разбирамъ събиране на граждани да изпълнятъ онази повинность, за която мисля, че не може административната властъ да процедира.

Председателъ: Законътъ за изстребление на разбойничеството и правилникътъ за неговото прилагане позволяватъ свикването на подобни команди (потери).

Г. г. народни представители! Пристаиваме къмъ първата точка отъ дневния редъ на днешното заседание, а именно, докладъ на комисията по отговора на тронното слово.

Има думата докладчикътъ на комисията, г. професоръ Никола Милевъ.

Докладчикъ Н. Милевъ (д. ст.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Избраната отъ васъ комисия за изработване отговоръ на тронното слово се конституира още на другия денъ сутринта подъ председателството на г. Малинова и въ нѣколкото заседания, въ които има случай да чуе обясненията на г. министъръ-председателя и на г. министра на външнитѣ работи, приготви текста, който азъ ще прочета и ще предложа на ваше разскване и одобрение.

Комисията, считайки че тронното слово и отговорътъ по него сѣ единъ важенъ държавенъ актъ, се отнесе къмъ този въпросъ съ всичкото нужно внимание и смѣта, че приготвения отъ нея проектъ ще намѣри одобрението на народното представителство.

Проектътъ за отговоръ на тронното слово има следующето съдържание: (Чете)

„Ваше Величество,

Народното представителство със радост Ви посреща във своята срѣда и Ви приветствува по случай откриването на първата редовна сесия на XXI-то обикновено Народно събрание.

Ваше Величество,

Горчиви бѣха изпитанията, на които бѣ подложена България, следъ като българският народъ съ безпримѣренъ георизъмъ се бори за народнитѣ идеали и понесе тежки жертви за тѣхъ. Дължитѣ и кървопролитни войни изтосиха материалнитѣ сили на страната и болезнено се отразиха върху народната душа. При това положение българският народъ трѣбваше да се подчини на едни условия за миръ, които отъ всички страни се признаватъ за твърде тежки. Обаче българският народъ, черпейки сила отъ съзнанието, че трѣбва съ общи усилия, съ лоялностъ, съ търпение, самообладание и трудъ да се поведе страната изъ пътя на мира, напредѣка и стопанското творчество, прояви и въ това изпитание здравитѣ качества, които и другъ пътъ сж го извеждали къмъ по-добри сѣдбини.

Ваше Величество,

За заздравяването на народнитѣ рани и за насочването на България къмъ миръ, напредѣкъ и стопанско творчество, станалата на 9 юний политическа промѣна бѣ отъ решително значение. Тя тури край на произволитѣ и насилията въ управлението, възстанови конституционнитѣ права и свободи и даде възможностъ на народа да влѣзе съ вѣра въ нова фаза на своето развитие. Тази вѣра се опитаха да подбиятъ нѣкои срѣди у насъ, които бѣха обладани отъ страшно помрачение. Предъ опасността цѣла България да бѣде обхваната отъ пламъцитѣ на започнатата гражданска междусобица, която щеше да бѣде гибелна за страната и за нейнитѣ свободи, наложиха се решителни, за жалостъ необходими, мѣрки, благодарение на които редѣтъ биде бързо възстановенъ. Правителството изпълни своя дългъ. Народното представителство сподѣля Вашата и на правителството скѣрбъ за пролѣтата братска кръвъ. Но отговорността за това пада върху ония, които посѣгнаха да измѣнятъ държавния строй на царството и хвърлиха народа въ братоубийствени борби.

Ваше Величество,

Народното представителство констатира съ задоволство, че следъ преодолѣването и на тоя мъчителенъ моментъ, страната, радваща се на напълно възстановени граждански свободи, върви къмъ трайно успокояване.

Въ тая посока, образцовитѣ редъ и пълната свобода, при които станаха законодателнитѣ избори на 18 ноември бѣха едно отраднo явление. Правителството, отговаряйки на желанието за обществено помирение, което е необходимо да настъпи по-скоро, обяви навреме, че ще поиска отъ законодателното тѣло широка амнистия за провинитѣ. Народното представителство, изразъ на свободно проявената народна воля, е готово да даде своето сътрудничество за постигане на тази целъ.

Ваше Величество,

Народното представителство се радва като вижда, че международното положение на България се затвърдява и че нейниятъ престижъ и престижѣтъ на правителството растъ, благодарение на нашето лоялно отношение къмъ Великитѣ сили и нашитѣ съседи. Българският народъ винаги е държалъ за доброто си име въ свѣта и винаги високо е ценилъ добритѣ разположения на Великитѣ сили и приятелството на съседитѣ, съ които природата и еднакви сѣдбини отъ вѣкове го свързватъ въ една спасителна общностъ на интереси. Ржководена отъ тия високи и постоянни съображения, нашата политика е насочена къмъ съвѣстно изпълнение на мирнитѣ договори, макаръ тѣ да сж твърде тежки и да сдѣватъ стопанското съвземане на нашата страна, тѣй необходимо следъ толкова разрушения. Въ този пътъ усилията на правителството да създаде добри отношения съ съседитѣ ще намѣрятъ у народното представителство искрена и пълна подкрепа и то иска да вѣрва, че тия усилия ще бѣдатъ толкова по-добре оценени, колкото повече ние бдимъ за интереситѣ и достоинството на нашето Отечество. Изпълнявайки, по общо признание, добросѣвестно своитѣ задължения по договоритѣ, България се надѣе, че нейното поведение ще бѣде справедливо

оценено и че малкото права, които има по сѣщитѣ договори — излазѣтъ на Егейско море и покровителството на малцинствата — ще бѣдатъ зачетени.

Ваше Величество,

Народното представителство ще се отнесе съ всичкото внимание къмъ конвенцитѣ, които правителството е сключило съ нѣкои съседни държави, за да се ликвидира съ висящи следъ мира въпроси, давайки по този начинъ нови доказателства за искреностъ въ нашата политика.

Ваше Величество,

Затвърдяването на външното положение на страната и обезпечаването на нейното вътрешно развитие и преуспѣване е една задача, която може да се изпълни съ успѣхъ само чрезъ общитѣ усилия и искреното сътрудничество на всички здрави елементи на редѣ и напредѣкъ. За народното представителство е единъ повелителенъ дългъ да направи тия усилия плодотворни и трайно. За народното представителство е единъ повелителенъ дългъ да направи тия усилия плодотворни и трайно, за да се поведе страната изъ нови пѣтища на напредѣкъ, на социаленъ миръ и единение, на общо народно благоденствие, чуждо на съсловенъ и класовъ егоизъмъ — источникъ на безплодни и пакостни борби, — сдѣпявайки народа отъ градове и села въ едно единно цѣло.

Ваше Величество,

Народното представителство, чувствувайки необходимостта да се възстанови въ народа вѣрата въ основния законъ и законността изобщо, тѣй болезнено разклатена въ близкото минало отъ противоконституционни мѣроприятия, ще проучи грижливо законопроектитѣ, които правителството ще внесе въ Народното събрание.

Уповавайки се на Божиата помощъ и на народното доверие, вдъхновявайки се отъ любовъ къмъ Българския народъ и отъ съзнанието за своята тежка задача, народното представителство ще положи всички усилия да оправдае надеждитѣ, които Бие и Отечеството му възлагате.

Да живѣе Негово Величество Царя!

Да живѣе България!“

Председателъ: Г. г. народни представители! Ще прихѣпимъ къмъ разискванията по проекта-отговоръ на тронното слово, който туко-що се прочете отъ г. докладчика.

Има думата народниятъ представител г. Кръстю Па-
стуховъ.

К. Пастуховъ (с. д.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Възлизамъ на трибуната да изкажа мнението на нашата партия по вътрешната и външната политика на страната, при една обстановка на Събранието съвършено различна отъ тази, която ние имахме довчера, сжко тѣй при едни условия и едни настроения много по-други отъ преживѣнитѣ довчера.

Почти отъ десетилѣтие Народното събрание не е изпълнявало постановленията на конституцията за даване отговоръ на царското тронно слово и се смѣташе, че тѣзи постановления, както сж въ реда на нѣщата за нѣкои текстове на закона, сж излѣзли отъ употребление вече. При други случаи, особено при разглеждане на бюджета, дирѣше се поводъ, за да се отворятъ генерални дебати върху политиката и бѣдацитѣ перспективи на страната. Днесъ имаме случай тѣкмо, пакъ поврѣщайки се на една отживѣла традиция, да се изкажемъ по злободневнитѣ въпроси и да застанемъ като народни представители лице съ лице срещу правителството, за да си уяснимъ — и изслушвайки то насъ и ние него — онова положение, което интересува българския народъ. Защото не е тайна за никого, че ние живѣемъ въ ненормални условия, че страната бѣ подложена на събития отъ извънредно значение, които, тѣй или иначе, трѣбва да намѣрятъ, като факти, своята иреденка въ Камарата и да ни дадатъ нужната поука за въ бъдеще.

Какъ ние дойдохме до сегашното положение, това е единъ въпросъ на вчерашното минало и познатъ на всички, които боравятъ съ политика въ страната. Все-таки, за уяснение на нашата целъ, като пръвъ ораторъ, нека ми бѣде позволено съ нѣколко думи да очертая вчерашния день, за да намѣря връзката му съ сегашното, толкова повече, че азъ се числѣхъ въ редоветѣ на онѣзи, които

водѣха непрекъснато борба, както въ Парламента, тъй и въ печата, противъ политиката на дружбашкото правителство и проповѣдвахъ и работѣхъ съ всичкитѣ си сили за една по-скорошна политическа промѣна.

Положението бѣ извънредно тежко не само за една група или партия въ страната, но то ставаше все по-непоносимо за мнозинството, за цѣлия български народъ, благодарение на това, че правителството, което управляваше, лека-полека се овъзлчваше и напусна легалната база, единствената възможна и търпима база за същезание между партиитѣ и за борба за преуспѣване на каквито и да било обществени течения и идеи. Особено отъ 17 септемврий миналата година правителствениятъ курсъ стремително вървѣше изъ една посока на брутални насилия, на незачитане граждански правдини и свободи; провеждаше се единъ курсъ, за който най-погрѣшно е да се твърди, че е билъ изразъ на демокрация — селска или градска, — или че е отговарялъ на интереси на трудящитѣ се маси. Върното е, че Земледѣлската партия въ лицето на своитѣ първенци въ 1919 г. и по-рано има благоприятни обстоятелства, за да възходи пхтя къмъ управлението и да стане властъ въ страната въ името на народни интереси. Обаче тя не успѣ да изиграе опази благотворна и дадена ѝ отъ обстоятелствата и живота роль за вмѣкването на страната въ едни нормални условия на политическо и стопанско развитие, а тъй също и за задоволяване нуждитѣ на грамадното болшинство отъ народа. Подиръ войната дойде една вълна на коренно обновление и на залавяне нови пхтища за развитието на страната, като се предаде властѣта въ ржцетѣ на по-голямъ слой отъ народа, като се измѣкне отъ влиянието на котири, на мащинства, на групи неимеючи нищо общо съ народнитѣ интереси, като се пресушатъ коренитѣ на тѣхъ наречения личенъ режимъ, отъ който България съ десетилѣтия бѣ мачкана, погавана, и следователно не ѝ се даваше възможностъ да диша свободно. За съжаление, този режимъ на земледѣлци или дружбашки не можа да изиграе благотворна роль. Не по-малко отъ други режими, които го предшестваха, той стана отговоренъ за нещастията, постигнали нашата страна. И управнитѣ отъ демократи и народни трибуни, обррнаха се въ сатрапи, въ диктатори, а Земл. съюзъ отъ една партия на народа измѣни физиономията си, овълчи се, поощри личнитѣ апетити, прибра въ много случаи утайката на обществото и почна да се крепи на властъ съ всички незаконни средства. Основаваха се гвардии, въоръжени групи, правѣха се разходки въоръжено въ градове и села, тероризираше се населението, затваряха се противникитѣ и тъй въ навечерието на новата Камара работнитѣ стигнаха дотамъ, че атмосферата за дишане ставаше все по-тежка и по-тежка; като въ единъ горещъ лѣтенъ день, подиръ продължителна суша, предчувствуваше се тежестѣта на дишането, предущѣташе се разразяването на едни буреносни облаци, предчувствуваше се, че България има да премине нови страшни дни. Особено изборитѣ на 22 априлъ т. г., които станаха по единъ най-крѣвнишки начинъ и които напомнятъ само онѣзи насилнически избори, каквито сме имали въ далечното минало на Стамболова, показаха, че окончателно покойнитѣ Стамболийски е загубилъ една точка на упора, че центъра на тежестѣта на своята политика той не държи въ интереситѣ на народнитѣ маси и демокрацията — нейнитѣ стремелки — а го търси въ личнитѣ апетити, въ своелюбията и въ диктаторството на една клика. Като народенъ представител отъ последната дружбашка Камара, азъ имахъ случай и отъ тази трибуна, ако и за късо време, да напомня на тогавашнитѣ народни представители за близкитѣ опасности, къмъ които води правителствената политика, ако своевременно не се измѣнятъ условията за същезаването, политическо и стопанско, на българския народъ. Нѣмахме кой да чуе, бѣха опиянени всички, които седѣха тукъ. А всички, които седѣха тукъ като народни представители, схващаха задачата на ржкопѣскачи и на оржиди на правителствения курсъ. Не е чудо следъ това настъпилата развѣзка. 9 юний дойде като една естествена последица на всичко онова, което бѣ се разиграло въ нашата страна. И въпросътъ, г-да, за начина на извършването на промѣната, дали е конституционенъ или не, може да има малко значение, тъй като ако не бѣ станало нѣщо, за да се промѣни курсътъ, правителството на Стамболийски щѣше да влоши още повече положението. То предчувствуваше, че му се готви единъ ударъ, но то не можеше да знае откъде и кога, въ кой часъ ще му се нанесе този ударъ; то мобилизираше своитѣ сили, за да се бори на нелегална база, и на съ естественитѣ средства на политическата борба; а по едни-

други, нелегални пхтища да отстоява своето закрепостяване въ властѣта. Самъ Стамболийски бѣ пормчалъ да се изгради една кула въ именията му и, подобно на нѣкой сръбновѣковенъ феодалъ, съ въоръжени чети да се отбранява, да командува отъ тамъ, да задържа позицитѣ въ случай че ги загуби въ София, и да възстанови наново своята властъ. Ние бѣхме въ предвечерието на една ожесточена гражданска междусобица, на едно може-би в арголомеевско клане, резултатитѣ на което не можеха да се предвиждатъ, но можеха да се предугаждатъ. Ето защо тѣзи, които отъ дружбашка страна задаватъ въпросъ, че правителството не е паднало по единъ конституционенъ пхтъ, преди всичко трѣбва да хвърлятъ отговорността за това върху себе си, тъй като тѣ бѣха напуснали легалната база на борба и бѣха докарали работата дотамъ, щото всѣки по всевъзможни пхтища да се съгласява да действува, за да намѣри единъ какъвто и да било изходъ отъ станалото нетърпимо вече положение. Нѣма съменение, че ако имаше една конституционна база за борба, би трѣбвало да се осждятъ всички мѣрки, всички действия и акции, които сж извършени по единъ неконституционенъ и нелегаленъ пхтъ, за да се премахне една властъ и на нейно мѣсто да се въздвори нова. Като демократи, ние трѣбва да искаме винаги да заставяме на легална база и да държимъ на нормалното развитие на страната, осждяйки, при нормални условия, каквито и да било действия, които се отклоняватъ отъ този пхтъ, за да панесатъ ударъ на своя противникъ. Безсъмнено е също, отъ друга страна, че можеха да се намѣрятъ и други моменти, по-благоприятни, и да се получи по-малко драматична развѣзка на положението, да се приближи тя повече до конституционнитѣ форми. Въ това направление ние сме искали да окажемъ съдействие. То би могло да стане на първо мѣсто, ако и държавниятъ глава не пропушаше моментитѣ, за да влѣзе, както се изразяватъ нашитѣ буржоазни представители, своевременно въ своитѣ прерогативи. Защото е непрепоржчително за който и да билъ държавенъ глава при едни изключителни условия да се крие задъ класическата формула „Le roi regne, mais il ne gouverne pas“ — царятъ царува, но той не управлява — тъй като често пхти задъ тия формули се покровителствуватъ най-тиранически управления, и тѣ често пхти издаватъ една политика отъ страна на неотговорнитѣ фактори не въ полза на народа, а една политика на примирение съ същезавашото и на изполуване обстоятелствата за свои цели. Ако въ единъ благоприятенъ моментъ, напр., държавниятъ глава откажеше на Стамболийски да разтури Камарата, следъ като последнитѣ измѣни пропорционалната система въ Сърбиянето, очевидно е, че можеше да се предизвика единъ конфликтъ на легална почва, една промѣна на положението по-съобразно съ конституцията и отъ това гледище, следователно по-желателна и за страната. Но това не стана; по кои причини — не с мѣстото тукъ да ги изброявамъ, нека всѣки прави своето заключение. Моятъ мисълъ е да ви обрна вниманието, че погрѣшно би се поставилъ въпросътъ, ако се разглежда само отъ тази му страна, че промѣната не е станала съобразно легалнитѣ форми, предвидени въ конституцията, тъй като историята ни показва това — такава е съдбата и на всички тиранически правовѣрия — че който запуши всички законни способи за водене на борба, който се облъсква по единъ грубъ начинъ съ своя собственъ народъ, най-накрая, съ законни или беззаконни форми, той ще се намѣри на земята и неговата кула, съградена на беззаконни и на кръвъ, ще рухне, за да се отвори пхтя на едно друго развитие, по-нормално и по-поносимо.

Съ това смѣтамъ, г. г. народни представители, че давамъ едѣкъ отговоръ и обяснение на събитията, които предизвикаха промѣната на политическото положение, падането на Стамболийски, на неговото правителство и замѣняването му съ една нова властъ. Не бива да се забравя, колкото и да е подчертано участието на организираната държавна сила въ създаването и закрепването на новия режимъ, че развѣзката въ голѣма степенъ се дължи и на драговоолното и доброволно участие на пароднитѣ маси въ извършването на промѣната, както и на онѣзи психологически условия и моменти, които ожесточената опозиционна борба създаде въ населението противъ правителството. По мое мнение държавната организация, респективно пейната сила, не би била достатъчна, и може би превратътъ би рухналъ, би далъ условия за тържеството на контрареврвата, ако не бѣ това решително повсемѣстно участие въ цѣлата страна на народнитѣ маси, които изпълниха своя граждански дългъ и които усѣтиха едно облекчение

въ дуптата си съ духването на стария дружбашки режимъ. Въ дуптата и въ съзванието на народа той бѣ престаналъ да бѣде едно управление народно и сносно и бѣ се обърналъ на едно тираническо, своенравно людешко управление, което заплашваше по всички посоки съществуването на гражданина и на страната. (Ржкоплѣскане отъ социалдемократитѣ и сговориститѣ). Нѣма, следователно, защо да съжъбимъ никой за извъншната промѣна и да съжъблява за духването на дружбашкия режимъ. Ние, напротивъ, безъ да си губимъ времето въ миналото, трѣбва да обърнемъ внимание на настоящето, да разчистимъ пътя на едно по-сносно и по-свободно развитие, за да не дадемъ възможност на единъ повратъ назадъ въ лицето на която и да е било група или личностъ, а да улеснимъ пътя на едно ново, модерно развитие на страната, което, наистина, по единъ макаръ еволюционентъ пътъ, стѣпало по стѣпало, ще ни възкачва нагоре въ задоволяване нуждитѣ на населението, въ даването дѣлъ въ управлението на страната и въ задръжаване позицитѣ на държавата. Тази трѣбва да бѣде ржководната нишка на всички политически течения, които иматъ свои олтари, своето вѣрую, но които трѣбва да бѣдатъ обединени въ едно: да създадатъ една нова душа, новъ духъ, новъ култъ у народа, за да може да се извърши развитието въ желаната отъ него посока. Ние трѣбва да се покажемъ достойни за времето си и способни да направимъ една крачка напредъ, за да не внесемъ разочарование въ народнитѣ маси. Бивали сж и другъ пътъ времена, когато страната е била освобождавана отъ единъ насилнически режимъ. Типиченъ примѣръ бѣ духването на стария Стамболовъ режимъ; то се посрѣгна съ ентузиазъмъ и почувана радостъ на времето. Обаче по редъ причини нито държавата, нито правителството бѣха способни да се отзоватъ по-благосклонно къмъ нуждитѣ на народа и да улеснятъ отъ горе една жалана долу еволюция въ развитието на нашата страна. Въ източнитѣ държави една мисль между другото трѣбва да иматъ правителствата: когато се почувствуватъ народни, да се отзоватъ на народнитѣ нужди и отгоре да тласнатъ развитието, да улеснятъ оня процесъ, който се извършва долу, за да се премахнатъ пертурбацитѣ, усложненията и разочарованията. Ние сме прекарвали въ развитието си много поврати благодарение на това, че нашитѣ управления не сж се оказвали достатъчно проникнати отъ духа на врѣмето си и лека-полека сж се отдавали на партизански страсти, и, радвайки се на едно лесно спечелено болшинство въ Събранието, отказвали сж се отъ своитѣ обещания и сж предпочитали да тръгнатъ изъ стария тѣжканъ пътъ. Тамъ е нашата мѣка сега — да не видимъ страната, която почувствува облекчение отъ духването на дружбашкия режимъ, наново повърната и спреена въ своето развитие. Това би било катастрофално, като се държи смѣтка за съществуването на доверіе въ народната маса въобщо къмъ управлението. Ето защо въ туй отношение налага се длъжностъ на всички групи и личности, управници, фактори, отговорни и неотговорни, които иматъ съзнание за критическото положение на страната, за психологическото настроение въ народнитѣ маси и за удовлетворение крещянитѣ нужди на народа, да бѣдатъ внимателни и да дадатъ нужната жертва, която се налага въ подобни моменти, да се отчуждатъ отъ партизанския духъ, за да спечелятъ повечко народни симпатии и да установятъ една по-неразривна връзка между правителство, народно представителство и народъ: безъ една такава връзка, безъ едно повръщане на довріето, на симпатитѣ въ народа, не е възможно да се върви по правиленъ и нормаленъ пътъ. Страната ще стане тогава жертва на демаргози, ще изпитва трусове, продиткувания отъ вѣтъ и използвани вътре, ще се лута отъ единъ брѣгъ на други, ще усвоява съсловна или класова политика, ще се хвърля въ миражитѣ, ще презира реалното и за сетенъ пътъ тя ще получи увѣрение, че има да пожъне само разочарования въ лицето на която и да било нова властъ. При едни спокойни времена може да се остави и по-дълго време за изучаваня и размисления, за състезания идейни, партизански и тѣмъ подобни, но въ едни критични и натегнати като днешнитѣ времена трѣбва да се действа бързо и никой да не си въобразява, че това болшинство, което може да ржкоплѣска на всѣко правителствено мѣроприятие, ще създаде лѣжа за възстановяване нормалнитѣ сили на живота въ нашата страна. Ако ние не се вслушваме въ народнитѣ болки, може би и сегашнитѣ Парламентъ да стане чуждъ на онова, което клокочи въ народа и може да се образува една стена между насъ и него; ние тукъ да приемаме съ ржкоплѣс-

кания всички закони, да си създадемъ особенъ животъ и атмосфера на живѣне, а вѣтъ да духа съвършено другъ вѣтъръ и да бѣдемъ изненадани отъ събитията, които ще струватъ скъпо на всички насъ.

Поради тѣзи причини ние смѣтаме на първо мѣсто, че трѣбва да има въпросъ за удовлетворение на платформи, на лозунги конкретни, които сж въ устата на всички, за които говорятъ по много мегдани, но които не сж намѣрили удовлетворение въ Народното събрание. Първитѣ актове трѣбва да бѣдатъ насочени въ такава една посока. Азъ не се самооблазвамъ, че платформитѣ сж всичко на тая земя. За съжаление тѣ сж компрометирани между народа; той не имъ вѣрва, тѣ станали много евтини. А отъ друга страна въ него се культивира и друго чувство — не стремемъ къмъ законно удовлетворение на неговитѣ собствени нужди, а стремемъ, който се нарича стрѣвъ, за използване, по всѣкакъвъ начинъ обстоятелствата и положението, за да се добие лично на си щане. Личнитѣ апетити отъ върховетѣ се пренесоха въ низинитѣ; това е опасно и на него трѣбва да се държи смѣтка, защото това свидетелствува, че развала и користъта въ политиката и преминала всѣкаква граница и ржкомѣрни граждански и добросъвестни усилия се изискватъ, за да подигнете падналия курсъ на програмитѣ, на платформитѣ и да отстоявате общественитѣ интереси, които трѣбва да намѣрятъ мѣсто предъ частнитѣ или предъ груповитѣ. Единъ главенъ въпросъ е, кѣде трѣбва да лежи центъра на тежестъта въ управлението. Не е достатъчно когато се каже: ние ще стоимъ надъ съсловия, надъ класи, надъ партии и ще зашищваме общонароднитѣ интереси. Не е задоволително, когато се трѣбви, че ние ще си дадемъ дружно рѣка като братя да образуваме единенъ фронтъ, за да изплува страната и да доволимъ нашия народъ. Всичко това е хубаво на книга, но то не става въ действителностъ, тѣй като има сили, които се боричкатъ въ низинитѣ, интереси, които се зашищаватъ по всички посоки — едни се унищожаватъ взаимно, други се парализиратъ, трети взематъ връхъ. Една политика на едно управление безъ съмнение трѣбва да дѣри равновѣдствующата и ще бѣде най-пешастна, ако даде впечатление, че тя зашищава грубо класовитѣ, партизански или съсловни интереси. Но все пакъ въ този меркантиленъ свѣтъ, въ основата на който лежатъ интереси, трѣбва да се знае кѣде клони центърътъ на тежестъта, на чий интереси, на чий тежениля, на чий стремехи ще се даде преднина и съ огледъ на тѣзи стремехи ще се отстоява една народна политика. Това е същественото, за днешния моментъ ние го пблдираме и въ печата, и въ събрания, и въредъ, кѣдето ни падне случай, защото трѣбва спорелъ насъ да се даде преднина на тѣ нареченитѣ трудящи се словесъ въ нашия народъ. Не искамъ да кажа, че всичко онова, което стои извънъ тѣхъ, е олицетворение на паразитство и тунеядство. Тази проста класификация на комунизма и на дружбашината, е обидно да я приписвате на насъ, социалдемократитѣ. Като се застѣваме за по-голямъ, по-сръчна защита на трудящитѣ се маси, на мнозинството, ние не отричаме ролята и на другитѣ групи въ днешния общественъ животъ. Ние не умаловажаваме значението нито на индустрията, нито на търговията, нито и на която да било човѣшка или групова дейтелностъ въ стопанския животъ на нашата страна. Ние обаче смѣтаме за длъжностъ да подчертаемъ изходния пунктъ, изъ който трѣбва да излиза една нова политика, толкозъ повече, че не е тайна за никого, какво въ печата, а и тукъ, и въ партиитѣ, които сж се фелерирани или образуватъ единъ сговоръ, не е скрита борбата не само за надмощие на една група надъ друга, но не е скрита борбата и за защита на легитимнитѣ интереси на една група предъ друга. Въ туй отношение има една неопредѣленостъ, една колебливостъ, едно противоречие на интереси, на мнения и на мисли, което трѣбва да се оформи и да се кристализира въ една или друга насока. Ще бѣде щастие за страната и за работнитѣ маси у насъ, ако то се кристализира като се даде тожнина предимно на тѣхнитѣ интереси. Може, г. г. народни представители, на нѣкои отъ васъ, които не искатъ да тѣлятъ за дружбашината, да се вижда парадоксално, че отъ моитѣ уста и днесъ, както и вчера, излиза възгласътъ, какво безъ и противъ волята на болшинството, на селянитѣ и на работницитѣ въ градове и села, не може и не бива занаяпрелъ да се управлява държавата. (Ржкоплѣскане отъ социалдемократитѣ). Не може да се създаде едно трайно управление въз основа на закона, когато не се защитатъ тѣзи интереси, които лежатъ въ селата и градоветѣ, когато се създаде

впечатление, че тѣ сж пренебрегнати, че по известни съображения ше се върви против тѣхъ или че ше се упражнява спрѣмо тѣхъ една политика на насилие, за да имъ се отмѣри съ сжщата мѣрка, съ която тѣ сж мѣрили къмъ своитѣ противници. Ние трѣбва да излѣземъ изъ този омѣгсанъ кръгъ на отмъщение и на повторение на режими на тропане на едно и сжщо мѣсто и да ладемъ доказателства, като се гордѣмъ съ интеллигентността на Камарата, че сме способни да се издигнемъ надъ личнитѣ дразги, да погледнемъ по-обективно и съ огледъ на близкитѣ и далечни интереси, да искаме да защицаваме интереситѣ на оубзи, които най-много крещѣха противъ насъ. Азъ не искамъ да отожествявамъ никога дружбашината съ земледѣлското население. Това бѣха паразити, вискочки, оранжойки въ земледѣлския организъмъ, които го смучеха като дървеници, които го издоха и които го тласнаха чрезъ заблуда въ единъ погрѣшенъ пѣтъ, за да го заведатъ на касапница и да направятъ страната предъ катастрофа. Именно чрезъ една по-народна политика ние ше отворимъ очитѣ на селото и ше му покажемъ, че паразититѣ, въ лицето на Стамбулски и находилцитѣ се въ затвора цегови другари, въ лицето на Коста Тодоровци, истински предатели на българската държава и народъ, въ лицето на некадени гости, ражетъ на който не сж популкани, но демагогскитѣ и авантюристичнитѣ стремежи на които ги каратъ да се преселватъ въ земледѣлскитѣ губада, че тѣхното мѣсто не е тамъ и тѣхната почва трѣбва да бѣде подронена, за да се създадатъ условия на една трайна селска и градска демокрация. На тази трудяща се маса ние трѣбва да се мѣчимъ да бѣдемъ изразители. Шо иска тя отъ насъ? Оплаква се тя отъ повсемѣстна сѣмъпотня, отъ сѣмъ животь, невоносимъ, тежъкъ и че държавата не взема каквито и да било мѣрки за намаливането и за регламентирането ѝ.

Никой нѣма да се лѣже, че ние ше върнемъ блаженото старо време. Може отъ нѣкои страни да се жолае, по ние ше го върнемъ толкозъ, колкото сме въ положение да върнемъ блаженото турско време за нѣкои. То е било, то е отлетѣло. Ние трѣбва да вземемъ мѣрки за намалението на сѣмъпотнята. Ние трѣбва да бѣдемъ въ това отношение по-безпопадни и да не покровителствуваме едни интересъ за смѣтка на интереситѣ на грамадното болшинство. Това впечатление трѣбва да бѣде изоставено. Колкото и да е тежко на нѣкои категории, азъ мисля, въ тѣхъ трѣбва да има съзнанието, че моментитѣ сж такива, че налагатъ жертви лични и групови, за да се стабилизира положението. Не искамъ да ви чертая една конкретна програма въ това отношение. По този въпросъ, който е на устата на всички, азъ го изяснямъ тѣмъо въ днешния день, за да се чуе и дапо Народното събрание има възможностъ въ най-скоро време да се занимае съ него и потърси начини задовоелително и ефикасно да се справи съ него.

Въпроси има редица други, свързани съ прехраната на населението; тя трѣбва да бѣде поевтинена. И, чини ми се, има най-първобитни способности, които нѣма да попречатъ нито на нашия износъ, нито на печалбитѣ на нашитѣ експортѣри, по ше задоволятъ нуждитѣ на градското и балканското население, като му дадатъ евтинъ хлѣбъ. Трѣбва да се хвърли погледъ и върху държавния бюджетъ, а особено върху митническата политика на държавата. Въ това отношение дружбашкото правителство се оказа много прѣкнитѣ данъци, трупаше мита и берни на предметитѣ отъ първа необходимостъ, идещи отъ странство, и ускори поскѣпването имъ. То работѣше, съзнателно или несъзнателно, за поскѣпването на нашия животь. Наистина, това е крупно перо и съ него финансовата политика не тѣй лесно ше може да се справи, обаче трѣбва да се направи нѣщо, за да се тури начало на поевтиняване и на провеждане на една друга данъчна политика въ самото държавно управление.

Г. г. народни представители! Населението се интересува твърде много отъ тѣй нареченитѣ закони за собствеността, по които има най-разнообразни мнения и по които сж засегнати, дори чувствително нѣйде, интереситѣ на известни категории граждани. Ясно е и въ това отношение се налага. Единъ принципъ има, който споредъ насъ трѣбва да бѣде усвоенъ, а въ подробности да бѣде разработенъ отъ управлението. Той е, да се признае, за да нѣма никакво колебание, че държавата трѣбва да се мѣчи да съвладее земя на безимотнитѣ, че при днешнитѣ стопански условия на нашия животь трѣбва да се държи смѣтка за тѣхнитѣ интереси и че държавата има полза отъ подобно едно насърчение. Може, разбира се, да не се постѣпва по дружбашки мащабъ, а да се даде насърчение-кооперативно,

за да се използва трудътъ интензивно, и да се модернизира производството.

Р. Маджаровъ (д. ег): Тамъ е въпросътъ.

К. Пастуховъ (с. д) Трѣбва да се подхвърлятъ на ревизия всички злоупотребления, нарушения и пристрастни раздавания на земя на фиктивно безимотни категории хора. Това е работа както на законодателя, така сжщо и на една администрация. Но азъ съмъ забележалъ, че населението се вълнува, защото иска да знае — и експлоатиратъ твърде много други съ това — ше му се признаятъ ли права, ше се покѣнатъ ли тѣзи, които действително сж били нуждаещи се, или пѣкъ ше се усвои максимата на нѣкои, които искатъ подъ рубликата на противоконституционни закони да унищожатъ всички законоположения, добри и лоши, подлежащи и неподлежащи на корекция, създадени отъ дружбашкия режимъ.

Една ясностъ по-голъма и въ социалната политика по отношение покровителството на труда, на работници, на вдовици, на сакаци, на инвалиди, на всички последици на разрушенията отъ войната трѣбва да се внесе тукъ, за да се добие впечатление, че настоящата Камара и настоящитѣ режимъ не се явяватъ като единъ опитъ да се възкреси, да се възвърне миналото и защитятъ интереси, лични и групови, на една категория граждани, но че се води действително една политика народна, като се задоволяватъ легитимнитѣ интереси на трудящитѣ се маси. Нѣмамъ възможностъ да се спирамъ и върху другитѣ мѣропрнятия отъ стопански, социаленъ и финансовъ характеръ, които трѣбва да се изразятъ въ една конкретна програма на управлението, за да бѣдатъ проведени и да се почувствува осезателно разликата между вчерашния и днешния день.

Г. г. народни представители! Не мога въ реда на тѣзи мисли да не издигна гласа си и въ полза на възстановяване суспендираната отъ Стамбулски пропорционална избирателна система. (Рѣколѣскане отъ социалдемократитѣ) Това политическо искание го смѣтамъ за една голѣма реформа на демокрацията и за една гордостъ на партиитѣ, които сж работили навремето си за нейното прокаране, за да намалятъ злотворното влияние на царския личенъ режимъ. Тази декларация сме длѣжни да направимъ, толкозъ повече, че когато законопроектътъ се прокараваше въ Народното събрание на Стамбулски, всички опозиционни групи издигнаха гласъ на протестъ и поискаха да бѣде запазена пропорцията съ всичкитѣ нейни недостатѣци. Ше бѣде една непоследователностъ, една измама, която зле ше се тѣлкува въ народа, ако въ първитѣ актѣе на Народното събрание не стои и този за възстановяването на пропорционалната система.

Г. г. народни представители! Считаю за нужно да се обясня и по въпроса за коалицитѣ, защото на насъ най-много се подхвърля, че ние работимъ противъ тѣхъ, че ние искаме минирането на известно управление. Погрѣшно мнение. Азъ съмъ убеденъ привърженикъ на истинскитѣ коалиционни управления. Нашата грижа е не да ги премахнемъ, а да ги направимъ по-демократични и по-идейни, за да бѣдатъ и по-трайни. Коалиции, въ които ше взематъ върхъ котерийни интереси, амбиции незадоволени, които оставатъ чужди на една душа, на една политика, не могатъ да бѣдатъ трайни, тѣ компрометиратъ въобше идеята за коалиционни управления. И другъ пѣтъ сте имали случай да узнаете, че ние, социалиститѣ, нѣма да поемемъ властта отъ единъ пѣтъ. Въ туй отношение ние се различаваме отъ комуниститѣ по това, че ние признаваме етапитѣ въ развитието, че ние държимъ смѣтка за конкретната действителностъ и за насъ придобивкитѣ не сж безъ значение, тѣй като ние и безъ това сме убедени какво стѣпало по стѣпало, замахъ по замахъ ше се върви напредъ, за да се стигне до пълната народна властъ, която всецѣло ше се тури въ услуга на народнитѣ маси. Напѣтѣ възражения, съмнения, опасения го кажете, сж били противъ котерийността въ коалицитѣ, противъ еднороднитѣ коалиционни управления. Тѣ иматъ мѣсто, г-да, когато страната е заплашена отъ една неминуема вътрепна или външна опасностъ и иматъ смисълъ докато трае този моментъ, който дава тѣхното оправдание. Но за една творческа политика трѣбва да се предпочитатъ коалицитѣ, които сж по-еднородни, които по-лесно могатъ идейно да се сглобятъ, за да може по-добре да върви колата и да не даватъ впечатление на орелъ, ракъ и шука. Туй сж били нашитѣ възражения по отношение изобщо на коалиционнитѣ управления и на днешната ко-

аляния. Ние не сме чужди на тази мисъл — и тя е благотворната — какво страната ще се развива нормално не при един хомогенен управление, каквито сж невъзможни, защото и царският режим не може да ги импровизира вече, но при една коалиционен управление. Това е, което трябва да се съзнае от всички, да се държи сметка за него и да се върви изъ този път, който отговаря на задоволяването действителният нужда на днешното положение.

Г. г. народни представители! Ние не губим надежда, че България може да се върне и затова бихме желали въ тази посока да се създаде по-голяма връзка между народно представителство и правителство. Ние откриваме нова епоха — да възвърнем на дѣло парламентарния принцип за парламентаризиране и легализиране на всяка една власт. Азъ не сподѣлямъ тази теория, че е достатъчно едно правителство да има довърнето на Народното събрание — то не е достатъчно; трябва да се създаде връзката между правителство и Народното събрание, съ други думи, трябва да блика животът въ самия Парламентъ и самият Парламентъ да създава управлението си. Това трябва да бѣде нашият идеалъ, това е и правото. Може за известен кратък период време да се налага да търпимъ едно фактическо положение, но всичко това трябва да ни подсказва само, че то е временно и че за вмъкването ни въ нормален път, ние трябва да се справимъ съ онова, което може да бѣде трайно и благотворно да действува за развоа на нашата страна. Не е желателно да избива управлението нито въ пътекитъ на компрометираната каторийност, нито да се подхранватъ тенденции на свевластие и на търсене опора въ сили стоящи вънъ отъ Парламента. Колкото и да сж ценни тѣзи сили, въ пакъ стремѣтъ политически на една демократия трябва да бѣде да ги намѣри въ срдцата на Парламента, на народнитъ маси и чрезъ тѣхъ да твори своя политически животъ.

Г. г. народни представители! Дължешъ съмъ да зачекна и въпроса, който тѣ много интересува правителството и насъ, т. н. септемврийски събития. Какъ гледаме на тѣзи събития ние, кой е виновникъ, правителството ли или другата страна? Тѣ сж познати на всички насъ. Азъ не мога да сподѣля поддръжаното отъ комунисти и дружбани мнение, какво тѣ сж били плодъ на правителствена провокация. Това е една лъжа, до която прибѣгва всѣки престъжникъ, който за защитата си може и да се позове на единъ отдалеченъ моментъ, за да оправдае едно свое действие, обаче разумниятъ съдия лесно може да види, че не съществува никаква юридическа и причинна връзка между този далеченъ моментъ и действието, което е инкриминирано. Същото може да се каже и за конкретния случай. Говорятъ, че задържането на комуниститъ на 12 септемврий е създало мятежитъ въ нашата страна. Не, не е истина. Върното, което може да се поддържа, то е, че тѣзи действия на властѣта сж ускорили развързката на събитие, на онова, съ други думи, което се е планирало отъ по-рано, което се е организирило систематично — то се е предпривало въ единъ моментъ по-раншенъ, на 22 септемврий, а не да речемъ презъ октомврий или презъ ноемврий.

Съществуваше ли единъ заговоръ на комуниститъ? Да, Азъ се чудя на смѣлостѣта на тѣзи господа, които сж забравили посланието на Московския интернационалъ тукъ следъ 9 юний, че комуниститъ, които сж извършили единъ грѣхъ спрямо Русия, като не сж се солидаризирали съ дружбашитъ, рамо до рамо, съ оръжие въ ръка, да се борятъ срещу негово правителство, предложи да поправятъ тази своя грѣшка, ако искатъ да запазятъ връзкитъ си съ третия Интернационалъ. Ние не сме забравили тезитъ на Московския интернационалъ, които гласятъ: бунтове, междуособица и революция; ние не сме забравили бредословията на комунистическиятъ оратори въ Народното събрание за междуособици, за лѣене на кърви, за диктатура. Това е съществува на комуниститъ.

К. Лулчевъ (с. д.): Петъ години проповѣдватъ туй.

К. Пастуховъ (с. д.): По цѣлия свѣтъ и отъ Москва старателно се грижатъ за това, да накаратъ всѣка една национална комунистическа партия да изпълнява поведитъ имъ и да извърши бунтъ и какъвъ, за да регистрира революционното си съществуване. И въ Германия подобни опити станаха, и въ Франция се опитаха да ги вмъкнатъ въ такива една нелегални акции, но намѣриха се комунисти, като Фросаръ, стоящъ на дѣвото крило, които се от-

къснаха отъ партията си и заявиха, че тѣ не могатъ да бждатъ слѣно оръдие на Московския интернационалъ и да действуватъ съ огледъ на чисто рускитъ интереси. Въ Италия, навремето си, Сераги, който посети Москва, се отдели отъ Комунистическия интернационалъ, защото искаше да запази самостоятелността си. Само българекитъ комунисти, щедро подхранвани съ руско злато, намѣриха случай да използватъ положението и да се окажатъ върни посетители на Москвитъ. По тази причина тѣ минаха въ услугитъ на Стамболийск и затова той ги представляваше тукъ отъ трибуната въ позата на една беззѣба мечка, която разиграва единъ деликатния мечкаръ, за да плаши съ разтърсване на козината си. (Ржкоплѣскания отъ сговориститъ и социалдемократитъ) Отъ Москва се събраха въ Генуа болшевишкитъ представители и уговориха съ Стамболийск поддръжката на Комунистическата партия. Почнаха да пращатъ емисари, болшевишки агенти, полицията ни бѣ въ пленъ отъ тѣхъ. Надзоръ надъ България се извършваше отъ болшевикитъ. Единъ удобенъ случай бѣ това за тѣхната партия, да иматъ сигурно гнѣздо на Балканския полуостровъ, да си играятъ съ една държава, да боравятъ съ нея и да представляватъ сила въ нея. Заради това тѣ принудиха наптитъ комунисти или да скжсатъ съ тѣхъ, или да извършатъ революцията. Подчерта се на нова сметка съюза съ дружбашитъ, съ Оббовци, съ Тодоровци и съ тѣзи quanti, които конспирираха противъ България въ странство, подадоха си ръка и учредиха съюзъ. Не за да образуватъ една легална сила, а за да предприематъ една нелегална акция; тѣ се опитаха да вмъкнатъ и насъ, но ние имъ представихме други тезиси, които гонѣха целѣта да имъ извадятъ сливицитъ и да извикатъ отъ тѣхъ най-малко едни декларации, че тѣ скжсватъ съ междуособицитъ и съ гражданската война. Но лицѣта на пазаръ не ходи! Тайно тѣ пращаха дори до менъ хора повѣрително да ме увѣрватъ, че работата е сериозна и да не мисля, че е дошло време да си пиша мемоаритъ, като сме лично неприязнено настроени едни спрямо други; напротивъ, повѣрително ме увѣрваха, че звездата ми ще изгрѣе и ще имаме пълната властъ, защото въ тѣхъ имало съзнание, че тѣ не били за прѣдъ свѣта и имъ трѣбвало да си намѣрятъ една фирма, и тази фирма тѣ я търсятъ въ нашето лице, но не могатъ да го кажатъ публично, защото нѣма свѣтъ, който да ги разбере. Безспорно, че това гдѣличкане лично не ни полия, за да свърже наптитъ позиции съ тѣхнитъ, и тѣ си тръгнаха по своя път.

Съюзъ между дружбани и комунисти бѣ уговоренъ, съгласно за една обща нелегална акция съществуваше; нѣщо повече, тѣ сж действували подъ инспирациитъ на руската политика; . . .

П. Петковъ (з): Дайте доказателства!

К. Пастуховъ (с. д): . . . по-нататкъ — тѣ сж гдѣличкани отъ шовинисти въ съседни държави, които иматъ върховенъ интересъ да има размирни въ България. Азъ не смѣя, по понятни причини, да хвърля какъвто и да е укоръ на официалната съседска властъ за това, че тя има каквото и да е участие въ проектираната акция; обаче, кръгове политически, военни и други иматъ близкъ или далеченъ прѣстъ въ това съзаклятие срещу България и нейната независимостъ. Защото отъ тамъ, където гонятъ комуниститъ, не очакваха да имъ дадатъ властѣта, а очакваха да се объркатъ работитъ и да улеснятъ шовинистическитъ стремежи на кръгове, на фактори, които искатъ да ни дойдатъ на гости, да ни видятъ удавени въ кръвъ, да ни отнематъ нѣкои незамѣними богатства, съ една речъ, да ни оставятъ да пострадаме, за да не можемъ да се съвземемъ. Затова туй съзаклятие го наричамъ предателство и измѣна спрямо интереситъ на отечеството.

Отъ социалдемократитъ и сговориститъ: Вѣрно! (Ржкоплѣскания)

П. Петковъ (з): и Л. Илиевъ (з): Дайте доказателства!

К. Пастуховъ (с. д): Не питайте за доказателства, Защото се съ вашето присъствие като български тук, . . . (Ржкоплѣскания отъ сговориститъ и социалдемократитъ) . . . защото вие изневърлявате въ единъ съблименъ моментъ на отечествениитъ интереси, за да се настаните на властъ . . . (Възражения отъ земеделцитъ).

Председателъ: (Звъни)

К. Пастуховъ (с. д): . . . и за да разграбватъ държавата тѣй, както вие си знаете, по дружбашки и комунистически,

Л. Илиевъ (з): Отъ кога съществува съюзътъ на комунистѣ и земледѣлци? (Глъчка)

Председателъ: (Звъни) Моля тишина, г-да!

К. Пастуховъ (с. д): Ние признаваме изключителността на положението и една власт е длъжна да се справи съ това съзаклатие, организирано и изпълнено въ западнитъ крайща. (Глъчка)

Председателъ: (Звъни) Моля тишина, г-да! Ще имате думата да се обясните.

К. Пастуховъ (с. д): Не съмъ воененъ, г-да, но азъ мисля, че това, което се предприе въ южна България и въ другитъ пунктове, бѣ само една манера, а главната задача на движението бѣ западна България — да се завоюва желѣзницата, да се откаже северна България отъ София и да се хвърли страната въ една анархия, за да се предизвика вмѣшателство на нѣкоя чужда държава.

Отъ сговориститѣ и социалдемократитѣ: Вѣрно! (Ржкопльскания)

К. Пастуховъ (с. д): Предател е, следователно, онзи българинъ, който не очаква на собственитъ си сили да завземе властта, а дври въ размирицитѣ, въ кървитѣ и въ гостоприемството и ласкитѣ на чужденитѣ изходъ отъ положението. И нека знае селскитъ народъ, че една чужда власт нѣма да ни даде едно демократично управление. Има ли съмнение, че най-малко нѣмаше да се повтори оня нещастенъ примѣръ съ унгарцитѣ, когато ромънитѣ нахлуха и въ единъ месецъ пребродиха земята имъ като задигнаха всичко и на край се свърши съ това извинение, че късно била получена нѣкаква телеграма за изправане на унгарската земя?

Л. Недѣлковъ (з): Земледѣлскитъ съюзъ спаси България да не попадне въ положението на Унгария. Ако Земледѣлскитъ съюзъ не съществуваше следъ войната, имонно тогава България щеше да дойде до положението на Унгария. Земледѣлскитъ съюзъ изигра една велика роля — той спаси България. (Глъчка)

К. Пастуховъ (с. д): Онова, което стана въ западния край на нашата страна, трѣбва да отвори очитѣ на всички ни.

Министъръ-председателъ А. Ц. Цанковъ: (Къмъ земледѣлцитѣ) Земледѣлскитъ съюзъ предаде България на Добро-поле!

Отъ сговориститѣ и социалдемократитѣ: Вѣрно! (Бурни ржкопльскания)

Министъръ-председателъ А. Ц. Цанковъ: Чуйте го: вашиятъ съюзъ предаде България на Добро-поле!

Отъ сговориститѣ и социалдемократитѣ: Вѣрно! (Ржкопльскания)

П. Петковъ (з): (Възразява нѣщо)

Отъ сговориститѣ: Мълчи!

П. Петковъ (з): (Възразява нѣщо) (Тропане по банкитѣ отъ сговориститѣ и викове „долу!“)

Председателъ: (Звъни)

Н. Рачевъ (д. сг): (Къмъ П. Петковъ) Предателътъ да мълчи или вънъ да излѣзе!

(Народниятъ представителъ Славейко Василевъ и други нѣкои народни представители отъ Демократическия сговоръ пререкаватъ съ П. Петковъ. Народниятъ представителъ д-ръ Кънчо Милановъ дохожда близо къмъ П. Петковъ и влиза въ пререkanie съ него. Квесторътъ Владимиръ Начевъ отива при П. Петковъ и го приканва къмъ редъ. Глъчка)

Председателъ: (Звъни) Моля, г-да, седнете на мѣстата си и пазете тишина.

Г. Пастуховъ! Продължавайте.

К. Пастуховъ (с. д): Г-да! Моля, дайте ми възможностъ спокойно да се изкажа по този животрентящъ въпросъ.

който не бива да се разглежда презъ очилата на партизанина. (Къмъ земледѣлцитѣ) Азъ не искамъ васъ да убедя, а да посоча на народа въ какви ржце е изпадналъ, за да го ръководятъ въ постигането на неговата целъ. Съ нищо нѣма да ме разубедите, както за съществуването на комунистическо-дружбашкия блокъ, изразенъ и въ последнитѣ избори, тъй и за организираното съзаклатие подъ протектората на чужди фактори. . . .

П. Петковъ (з): И това е лъжа!

Н. Рачевъ (д. сг): Мълчете! Ще гласуваме да излѣзете вънъ, за да оставите оратора спокоенъ.

К. Пастуховъ (с. д): . . . а също тъй и за проектиранитѣ нови акции, нови мятѣжи. Доста е да ви попадне въ ржце нѣкой нумеръ на задграничното издание на „Работнически вестникъ“ или на „Земледѣлско знаме“; доста е да прочетете внимателно нѣкое изявление на Коста Тодорова или на Обнова, за да видите какви предателски планове пльвятъ главитѣ на тѣзи политически несретници, поласкани и облагодетелствувани отъ властта и стремящи се да я постигнатъ съ всички средства; доста е, г-да, да обърнете внимание на подлото маневриране на тѣзи групи сега, които чувствуватъ тежестъта на извършенитѣ и замишляванитѣ отъ тѣхъ престъпления, за да се убедите въ истинността на моитѣ слова. Какъвъ смисълъ има декларацията на земледѣлската парламентарна група, че тя отрича пелегалнитѣ акции и че тя застава подъ едно друго знаме . . .

К. Лулчевъ (с. д): И че осжда водачитѣ.

К. Пастуховъ (с. д): . . . и че осжда водачитѣ?

Министъръ Я. Стоенчевъ: А тукъ ги защищаватъ сега!

К. Пастуховъ (с. д): Какъвъ смисълъ има лжкатушенето на комуниститѣ, които вече, следъ като предприеха единъ „Лжчъ“, сега издаватъ една „Звезда“, за да води и посочва пъта къмъ Витлеемъ, . . .

Нѣкои отъ социалдемократитѣ: Утре ще има „Месечина“!

К. Пастуховъ (с. д): . . . които мигновенно спиратъ единъ вестникъ и започватъ другъ, които сж въ намѣрението да правятъ нови декларации идентични на дружбашкиитѣ, че не одобряватъ акциитѣ на своитѣ водачи и че Комунистическата партия нѣма нищо общо съ мятѣжничеството и съ бждашитѣ мятѣжи, като застава на една легална база? Нищо по-хубаво и по-приятно за България, ако тѣзи декларации сж истински. Но, г-да, какъ постъпватъ въ армията съ една частъ, която изневѣрява на знамето и е извършила предателство, като е зачернила другитѣ свои другари?

Отъ сговориститѣ: Разформирова се.

К. Пастуховъ (с. д): Тази частъ я разформировавъ, нейното знаме се хвърля въ архивата, . . .

М. Донсузовъ (с. д): Изгаря се.

К. Пастуховъ (с. д): . . . за да не петни славата на гордия войнъ. Нейнитѣ елементи се разпрѣсватъ, за да не заразяватъ военната атмосфера и, за да се почувствува, че има тукъ едно очищение на съвестъта, едно искрено разкаяние.

Министъръ И. Русевъ: Моля, моля! Нѣма никакво разкаяние, защото въ последния нумеръ на „Работнически вестникъ“ отъ задграничното му издание, отъ преди 4—5 дни, е обявено писмото на централния комитетъ на нашата Комунистическа партия, въ което изрично се казва, че сж въ съгласие съ дружбашитѣ и се подстрекава къмъ нови мятѣжи. (Викове „позоръ!“ и ржкопльскания отъ сговориститѣ и социалдемократитѣ)

П. Петковъ (з): (Възразява нѣщо. Народниятъ представителъ д-ръ К. Милановъ идва къмъ П. Петкова и влиза въ пререkanie съ него)

Отъ сговориститѣ: Ще поискаме отъ квесторитѣ да те изхвърлятъ.

Квесторъ В. Начевъ: (Идва при П. Петковъ и го приканва къмъ речъ)

Председателъ: (Звъни) Ще вземете думата и ще се изкажете, г. Петковъ! Не прекъсвайте. Моля тишина, г-да!

К. Пастуховъ (с. д.): Имаме ли разбиване на части, разформироване на дружини? Не. Ние имаме, г-да, едно подло приспособление, за да се хвърли прахъ въ очитѣ на обществото и за да се не разстроятъ гнѣздата. Това е съгласно тезиситѣ на Московския интернационалъ и отговаря на натурата на водачитѣ, които по душа не сѫ революционери, . .

Отъ сговориститѣ: Тавански герои.

К. Пастуховъ (с. д.): . . . и когато дойдатъ на зоръ, ще правятъ всички декларации!

М. Донсузовъ (с. д.): Подлеци!

К. Пастуховъ (с. д.): Комунистъ не е оня, който отрича революцията и бунтоветѣ и плюе на тезиситѣ на Московския интернационалъ; комунистъ не е оня, който скъсва съ Третия интернационалъ. Що искате вие, г-да, които говорите, че скъсвате съ Третия интернационалъ и пригръщате легалната борба?

И. Руневски (с. д.): По заповѣдъ на същия интернационалъ.

К. Пастуховъ (с. д.): Вие сте съжитѣ, които избѣгахте отъ насъ. Защо?

К. Лулчевъ (с. д.): Тѣкмо заради туй.

К. Пастуховъ (с. д.): Заради това, защото ние искаме на легална база да застане Социалдемократическата партия и да извърши социалната трансформация, а вие нечърпеливи бѣхте, за да не ви завари бурята на болшевизма непригответи, и отидохте да го подхраните, за да забущува бунтътъ у насъ. Ако вие сте почтени политици, вие имате единъ дългъ само. Не както го правятъ вашитѣ учители: писано е „Комунистическа партия“, въ скобки „тѣсни социалисти“ — фирмата на жената (Смѣхъ верѣдъ сговориститѣ и социалдемократитѣ) — и когато фалиратъ, когато не се срѣднатъ смѣткитѣ, да зачеркнатъ „Комунистическа партия“, да изкаратъ „тѣсни социалисти“ отпредъ — женината фирма! И когато дойдатъ кредиторитѣ, каквито сме ние, да си прегледатъ смѣткитѣ съ васъ, изкарватъ ми не Кабакчиевъ, не Василь Коларовъ, които държатъ слова за нови бунтове, а ми изкарватъ г. Сакаровъ, който казва: „Азъ се не бъркамъ, нѣмамъ да ви давамъ. Коларовъ и Кабакчиевъ и touti quanti — това сѫ вашитѣ дължници. (Ржкоплѣскания отъ социалдемократитѣ и сговориститѣ) И ние сме противъ тѣхъ, тѣхната тактика фалира, насъ не пипайте“. Но, г-да, стоката стои запали цѣлятъ северо-западенъ български край и да извъ магазина, тезиситѣ ви стоятъ, всичко ви стои, вие само сте направили изкуственъ фалиментъ, за да не ни платите дължимото. Това е вашата революция; това е едно политическо базергянство отъ най-долна проба. Азъ плюя на него.

Отъ сговориститѣ: (Ржкоплѣскания) И ние плюемъ.

К. Пастуховъ (с. д.): То не е разкаяние, то не е приспособление, то не е поука отъ действителността, напротивъ, то е ново затвърдяване върху старитѣ позиции — додето се подготвятъ условия, за да може пакъ да възстане народътъ. Трѣбватъ нови лъжи, толкова повече, че градскиятъ пролетариатъ не възстана. Лъжитѣ сѫ едно отъ свойствата на комунизма въ България, и най-същественото свойство — по това ще ги познаете. Ако Коларовъ и Георги Димитровъ не бѣха отишли въ Берковско и да заявятъ публично, че цѣла България е пламнала, . . .

Нѣкои отъ сговориститѣ: И да издадатъ манифестъ.

К. Пастуховъ (с. д.): . . . че само тукъ не е пламнало, нѣмаше да възстанатъ ония братя тамъ, но авторитетътъ на вождоветѣ, които идатъ отъ София — бистрили сѫ политиката и виждатъ какво е станало — повлия, за да се бунне революцията. И тя се поддържа: само съ лъжи: туй на Варна идѣха параходи — и може би ако не бродѣха

чужди параходи, руски да стоваратъ на Варна и Бургазъ — ту на Дунава руски катани поеха и ще прехвърлятъ брѣга, за да поддържатъ вѣрицата на възстаналитѣ селяни. Лъжката докара погрона на революцията. Ние не бива да пожелаемъ да се повтарятъ подобни събития; ние ги осъждаме и не ги потуляваме, оправдаваме съ това, че имало провокации или че имало издевателства, престаравания отъ органи на властта, или на неотговорни фактори, Г. г. народни представители! Жестокостта си е жестокостъ, тя е осъдителна, когато се извършва отъ неотговорни фактори. Всички издевателства, станали не по правилата на война, станали не въ време на мятежа и прѣко на мѣрката, необходима за уталожаване на духоветѣ, народното представителство трѣбва да осъди, за да не се пегни. (Ржкоплѣскане отъ социалдемократитѣ) Ние не защищаваме злосторствата, злодеянията, безчинията и изчезванията отъ затворитѣ на А, на Б, на Ц, или на когото и да било. Тази система на безприсъдно унищожение на когото и да било е лоша, противозаконна и не вѣрвамъ да се намѣри човѣкъ, който да я защитава. Бредъ и на времето ние сме се противопоставяли срещу нея, но да ви се оплача, не сме получили дужната благодарностъ. Пакъ ни казватъ: „Продажници“. Въ момента думатъ: „На васъ оставаме, вие сте разумнитѣ; другитѣ, фашиститѣ, ще ни изколятъ, гледайте да ни покуртулисатъ“, и следъ като ги спасишъ, излизатъ отъ затвора и казватъ пакъ: „Вие сте продажници, запрѣгнати въ колесницата на буржоазията“. Съжитиятъ, когото си спасишъ, казва това, и това е едно доказателство, че той си върви по стария пътъ и гледа само да прехвърли брода.

К. Лулчевъ (с. д.): Тѣ сѫ непоправими.

К. Пастуховъ (с. д.): Обаче всичко това не ми влиле да осъжда тѣзи действия и престаравания на лица, на органи на властта и да пожелаа, щото тѣ съдебно да бѣдатъ анкетирани и виновнитѣ да получатъ своето наказание за да има истинско умиротворение на страната. (Ржкоплѣскания отъ социалдемократитѣ) Но, г. г. народни представители, нѣмаше да бѣде по-друга нашата участъ, ако бѣха възтържествували комуниститѣ.

Р. Маджаровъ (д. ст): Сигурно.

К. Пастуховъ (с. д.): Още въ Вършецъ и питатъ по телефона въ Браца, дали моя милостъ, който сътъм билъ инспириралъ — азъ всичко инспирирамъ — тѣзи действия върху тѣхъ, се намирамъ тамъ и се заканватъ, че влакно по влакно ще ми късатъ коситѣ и тѣлото, за да се получило народно удовлетворение. Ако тѣ бѣха мирни, то е защото тарторитѣ не вѣрваха въ успѣха на акцията. Затова Коларовъ и Димитровъ установиха главната квартира почти на Сръбската граница и взеха всички мѣрки да избѣгатъ своевременно, (Смѣхъ верѣдъ сговориститѣ и социалдемократитѣ) а да оставятъ народа тукъ да се явява сега въ форма на шайки и да броди, да краде пари.

Г. г. народни представители! Позволете ми по тоя случай, като осъждамъ издевателствата и безчинията, които сѫ извърши мѣрката, ненужни, да ви подчертая, че за напредъ въ никой случай това не бива да става, защото трѣбва да се дери една легална база и стремежа на нашето управление трѣбва да бѣде, да възстанови гражданскитѣ и политическитѣ свободи, а виновнитѣ да предостави на съдилищата, за да се произнесатъ за тѣхната отговорностъ. Това е едно отъ средствата да се премахнатъ причинитѣ и поводитѣ за мятежи и да се намали калъта, която се хвърля срещу България.

Нека се обясня по тоя случай и съ нашитѣ другари въ странство. Позволете ми това. Гръсчатъ тѣ, когато ни хвърлятъ укоръ, че ние сме били пленници на едно фашистко движение и подпомагаме реставрирането на стария режимъ въ нашата страна. Не е истина. Вчерашното не бѣше по-добро отъ днешното. Днешното може въ много отношения да не ни задоволява, но то ни дава възможностъ да дишаме и имаме сили да го накараме — ще се мъчимъ да го тикнемъ — да върви напредъ къмъ свобода и къмъ законностъ, а вчерашното бѣше вироглаво и задушваше всички сили, въ туй число и насъ. По-вѣрно е да се говори, че истински фашизъмъ при вчерашното управление се прояви, защото то не бѣше управление на демокрация, а на тирания. Тържеството на болшевизма и на дружбачината нѣма да отвори и утре добри перспективи за нашето здраво развитие, а ще помрачи политическия небосклонъ, ще влоши положението. Зарадъ това ние, со-

пналистичкѣ, които имаме отговорност къмъ интернационала, и къмъ собствената си страна и прекомерна любовъ къмъ нашия народъ, не желаемъ да се хвърля България въ междусоборци и имаме право да я защищаваме съ всички средства — и съ дълга да се сдружимъ — за да запазимъ нейната независимостъ и да предотвратимъ каквото и да било нашествие отъ която и да било страна. (Ръкоплѣскания отъ съговорителѣ и социалдемократитѣ) Както белгичецътъ, чехословакътъ, австриецътъ, германецътъ иматъ право въ критичнитѣ моменти, които преживяватъ странитѣ имъ, да заставятъ на една или друга страна съ огледъ на народнитѣ интереси и да запишаватъ независимостта на страната си, тъй сжшо и българскитѣ социалисти изпълняватъ своята гражданска и социалистическа длъжностъ, когато заставатъ на страната на народа, когато бранятъ неговата независимостъ и когато предотвратяватъ бунтоветѣ, които носятъ кърви, междусоборци и разорения въ страната. (Ръкоплѣскания отъ съговорителѣ и социалдемократитѣ) Другари отъ странство! Вие познавате, както и ние, природата на комунистичкѣ и ние не вѣрваме никога да застанете на страната на комунистичкѣ и да конспирирате противъ собственото си отечество. По сжщия пътъ вѣрватъ и българскитѣ социалисти. Тѣ не се солидаризиратъ съ ничия правителство, тѣ не се солидаризиратъ съ никакво издевателство, извършено върху който и да било български гражданинъ. Тѣ желаятъ, тѣ работятъ, даватъ всичкитѣ си сили за тържеството на закона, на свободата и на конституцията въ нашата страна. (Ръкоплѣскане отъ социалдемократитѣ) Но позволете ми да обърна вниманието ви, че безъ пространство и въздухъ, безъ народъ нѣма народна, социалистическа или каквато и да било гражданска партия. Ние сме силни въ международно отношение, когато задръжамъ нашитѣ собствени позиции. А тѣ сж разклатени. България не е въ числото на тѣзи страни, които се радватъ на благоволенieto на победителитѣ. Тя не е Австрия съ своитѣ връзки въ миналото, за която още навремето казваха: „Други се борятъ, „Austria felix nibe“ — „Ти, Австрию, си щастлива въ браковетѣ“. Тя не е една Унгария съ своитѣ връзки, за да може отчасти да получи благословията или търпението на съгласенитѣ. България горе-долу е въ положението на Прусия. Както срещу една Германия се прави всичко, за да не изплува, за да не възстанова силитѣ си и да обезпечи за дълго време тържеството на империализма, посенъ отъ Франция; както тамъ се позволи да се зареме Руръ, да се откъсне Ренания, да се създаде едно движение за рушение на Германия, тъй сжшо и България е заобиколена съ съседи, които не сж чужди на една подобна политика, носена и представлявана най-типично въ днешно време отъ Поанкаре. И отъ насъ може-би искатъ единъ Руръ, и отъ насъ искатъ да не стѣпимъ на краката си, защото ни завиждатъ, че ние се възраждаме, че колкото и да сж голѣми несгодитѣ ни, ние все пакъ живѣемъ, даваме признаци на сжществуване, и ако не сж междусоборичитѣ, размирията, ако просветитѣ чувството на разумъ и на отговорностъ, ще можемъ да изплуваме на щастливъ пътъ и да осигуримъ нормалното развитие на страната, за да я вмѣкнемъ въ обществото на по-високата култура. Е добре, на тази политика, която се носи на Балканитѣ, ние трѣбва да препрежимъ пътя и да се справимъ съ нея. Колкото по-малко трусове има въ нашата страна, колкото по-малко се отглаваме на дружбашки и комунистически изстъпления, колкото по-малко се връщаме назадъ, колкото по-силно вървимъ съ духа на новото време, толкова по-скоро ние ще се приближимъ до оная день, когато ще се разпожкшатъ ледоветѣ, ще се стропатъ оковитѣ и ще лъхне нова струя въздухъ, нова свѣтлина отъ западъ, за да озари и Балканския полуостровъ. (Ръкоплѣскане отъ социалдемократитѣ) Ние, социалистичкѣ, имаме тая амбиция да подпомогнемъ единъ подобенъ курсъ на управление вътрешно на нашата страна съ пълно съзнание за опасноститѣ, които въ настоящия моментъ и още за дълго време, ще прекара държавата ни. Ние знаемъ, че ако затънемъ, нѣма кой да ни помогне. Не сме нито Русия, за да правимъ експерименти болшевишки, не сме нито индустриална Германия, за да можемъ отчасти да дихаме, когато ни извадятъ и дробовечѣ. Ние сме малка България, безъ индустрия и безъ душа. Ние ще рухнемъ, щомъ духне единъ силенъ вѣтъръ, въ отсъствието на каквато и да било противна сила и при липсата на едно съзнание. Външната политика на България, следователно, трѣбва да бѣде мирна, лоялна и безъ предизвикателства. Съ измѣрени крачки, съ търпение, съ постоянство, безъ гафове да вървимъ, за да дочакаме щастливия день, когато ще пропѣе и

пѣтелътъ на победенитѣ държави. Думата ми е не за подхранване идеи на реваншъ скрито, за да се разнесе меча на утрешния день; не, ние не очакваме ликвидацията на балканскитѣ проблеми чрезъ оръжие. И нека тѣзи средства да бждатъ за винаги погребани. Но ние вѣрваме въ бждашето на свѣта и като социалисти и като демократи. Азъ не мисля, че една консервативна и реакционна вѣлна ще бушува за дълго време изъ Европа, че единъ курсъ националистиченъ и шовинистиченъ, въ основата на който лежатъ плашанията напълно на репарациитѣ, задупване на победенитѣ народности и държави, ще трае съ честитѣтия. Ето, ние виждате въ Англия вече има осезателни признаци за лѣхването на новъ вѣтъръ съ засилването на тѣй наречената работническа партия. Тази партия, която по дълга е противъ насилническата политика на империализма, която се отвращава отъ репарационния курсъ (Ръкоплѣскания отъ социалдемократитѣ), която дири пътъ за споразумение чрезъ възпажване на европейската демократия, тя ще даде нова насока — ако не за еднажъ, то постепенно — на свѣтовната политика. Ще има промѣна и стопяване на ледоветѣ ще дойде не отъ тукъ, както го мечтаеше Стамболийски, а отъ западъ, откъдето духатъ топлиитѣ вѣтрове: оттамъ, откъдето днесъ ни натискатъ, ще дойде разваляването, разкъсването на бужакитѣ и намалването, премахването на репарациитѣ. Но до това време ние трѣбва да вардимъ здрава нашата кожа, трѣбва да бждемъ въоръжени съ разумъ, да се не отдаваме на страститѣ, за да дочакаме благоднитѣ дни.

Има два метода за борба противъ империализма. Единиятъ е почти войнственъ, — на постоянна съпротива, на задане, на криволичение съ целъ да се осуетятъ плашанията; другиятъ методъ е — на едно порядъчно, лоялно изпълнение на поетитѣ задължения. Нѣма нужда България да прави сега избора си между двата метода. Германия избра по едно време единия методъ. Най-ярко той се прояви въ лицето на кабинета Куно. Но той докара катастрофата на Германия — едно загубване на сражение не по-малко осезателно, отколкото на бойнитѣ полета. България не се е опитвала да води подобна една политика, тя е въ втората категория, и ние можемъ да я обвинимъ не въ нелоялно изпълнение на договоритѣ, не въ рѣмжение противъ съседитѣ си, не въ роптание, не въ гапиче, не въ каквото и да било фродолозно маневриране, за да се изпълне отъ изпълнение на задълженията си; по-скоро върху нейната политика може да падне обвинението, че тя се отличава съ прекалена послушностъ, че изпада въ сервилностъ.

Г. г. народни представители! Позволете ми да забележа, че при това робско почти изпълнение на договоритѣ и на поетитѣ задължения отъ насъ, противната страна не се отплаща съ сжщата монета спрѣмо насъ. Лани ние вѣрвахме, че като склучихме спогодбата по репарациитѣ, тежинка за слабитѣ български плещи, и като дадохме първи примѣръ на изпълнение задълженията си — съ който французитѣ парадиратъ вредъ, когато искатъ да упрекнатъ въ нѣшо германитѣ — нашата сждба ще бѣде облекчена. Между туй, въ действителностъ, работитѣ се слагатъ по-друго яче. Сърбитѣ успѣха вече да изтрѣнатъ отъ насъ — не доброволно, а принудено единъ видъ — една спогодба за около 300—400 милиона лева. Приятелството си ние купуваме сжшо, и при все това тѣхниятъ министъръ на външнитѣ работи г. Ниничъ — за когото имамъ мнение, че не е отъ школата на Паличъ, защото не е преживѣлъ тѣзи борби и ожесточения между двата народа, които лично е прекаралъ като държавникъ Паличъ; че ще има по друго отношение къмъ България — въ последнитѣ си изявления, той както и лани, и по-лани, все стои на единъ и сжщъ пунктъ, все иска България да даде доказателства, че тя лоялно ще изпълнява договоритѣ и че лоялно ще третира своитѣ съседи. За Бога, до кога България трѣбва да дава доказателства? Тази България, когато е обезоръжена, неспособна да се защити отъ едно гражданско междусоборие съ войската си, когато има съседи въоръжени до зъби, съ армии много по-добре екипирани, отколкото преди войната; когато Сърбия сега-сега склучва заемъ въ Франция за превъоръжаване на своята армия, за засилване на своя милитаризъмъ. Докога това положение, докога и най-невиннитѣ случки, като тази напр. съ Кръстичъ, ще бждатъ експлоатирани противъ насъ, когато въ основата имъ нѣма никакъвъ държавнически и общественъ мотивъ; когато дори самия г. Кръстичъ не е пожелалъ, като съзнава самъ въ какво се състои работата, да се прави политика отъ единъ чисто частенъ въпросъ? Докога България ще стои въ разположението на своитѣ съседи и какви други дока-

зателства, по-осезателни отъ сегашнитѣ, искатъ отъ насъ, за да ни третиратъ като лоялни, искрени и разказли се съседни — това не е ясно. Азъ много съжалявамъ, г-да, че дори и Чехословаквата република, която се радва на единъ високо уважаванъ не само въ предѣлитѣ на държавата си, но и вънъ отъ нея, председателъ на републиката, какъвто е Масарикъ, една славянска държава — малко това — една страна, която доскоро изпитваше ужаситѣ на немското иго и знаеше що значи потисничество и национално робство, и тя, за угодничество на друга политика или по недоразумение, или по непонятни нѣкакви други съображения, вмѣсто да се яви въ ролята на единъ посрѣдникъ между враждуващитѣ нѣкога балкански съеди, застава повече на страната на победителитѣ, и по този начинъ подпомага за възпламеняването на балканския пожаръ.

Г. г. народни представители!

Следъ като поехме да плащаме репарациитѣ, ето и нови тежести се коватъ върху България чрезъ тѣхъ нареченитѣ окупационни разноси за войскитѣ, които сж пребивавали въ нашата територия презъ 1918—1919 г. Къде да се отнесемъ да получимъ право? Въ Хага не можемъ да отидемъ. Прелъ Обществото на народитѣ не смѣемъ да дръзнаемъ да се явимъ съ подобни претенции, за да не подсъдимъ победителитѣ, които не приематъ тѣхнитѣ разпри да отиватъ въ една инстанция, чужда на тѣхъ, които искатъ, както направиха италианцитѣ съ Гърция, да не се разглеждатъ претенциитѣ имъ прелъ Обществото на народитѣ, които желаятъ, като сж даваджии, да сж едновременно и съдии. Ние сме въ правото си да оспорваме подобни разноси не само като се позоваваме на солунското примирие, което разбира подъ окупационни войски само тѣзи, които по едини или други причини сж завзели известни стратегически пунктове, но и юридически погледнато, бихме могли да намѣримъ за нашата теза доводи и въ чл. 133 на Нйойския договоръ, на който се позовава и Съглашението, като иска да каже, че подъ окупационни войски се разбиратъ всички войски, които по една или друга причина сж временно или продължително време. Кои сж тия войски и кой може да ни ги опредѣли? Какъвъ е размѣрътъ на тѣхнитѣ разноси, кой може да го знае и добросъвестно да представи една смѣтка, за да поиска изплащането ѝ? Азъ не знамъ какви смѣтки сж представени въ Външното министерство. Този въпросъ се протача отъ години насамъ. Чувалъ съмъ миналата година, че се представяватъ баснословни цифри и между минимума и максимума има голѣма разлика. На нѣкой минимумъ е 60 милиона, а максимумъ варира до 120 милиона, че и повече. Когато кредиторътъ не може да си представи добре смѣтката, защото самъ я не знае, какво може да иска отъ длъжника.

Напомнихъ ви, г. г. народни представители, всичкитѣ тѣзи работи, за да ви подчертая, че България е въ едно безбалансирано състояние, че тя има единъ тежкъ бюджетъ небалансиранъ, една компрометирана валута, влошавана ежедневно и свърхъ това постоянно нея я товарятъ все съ нови и нови тежести, които ще надминатъ милиарди, и къде ще спратъ, никой не може да знае. Виждате, следователно, изъ какъвъ мъчителенъ пжтъ сме заставени да втривимъ, защото такава е волята на победителитѣ, такава е тѣхната политика — да не ни позволятъ да се заздравимъ стопански, да не ни позволятъ да се отърсимъ отъ разрушението на войната и да си създадемъ свой собственъ животъ, а да ни третиратъ единъ видъ като колония. Не искамъ да споменавамъ и за безчисленитѣ претенции, креанси, предявлявания въ защита на частни интереси, защото и такива има, тѣй като българското безчестие и алчностъ сж словесични. Ухитрили се байганьовци, лакоми за пари, да прехвърлятъ креанситѣ си на чужденци и чужденци се явяватъ въ защита на тѣхнитѣ интереси. И все за лоялностъ и добросъвестностъ апелиратъ къмъ насъ, за да плащаме и на безосновнитѣ претенции на тѣхнитѣ кредитори, задъ които стоятъ българскитѣ предприемачи или други фирми, лакоми за лесно забогатяване и за ловене риба въ мжтна вода.

Г. г. народни представители! Карината, която ви рисувамъ накратко и която вие по-добре познавате и отъ менъ, не е радостна. Нито вътрешно, нито външно, нито стопански, нито политически е консолидирано нашето положение; почвата не е затвърдена, тя е блатиста; ние не сме чужди на нови трусове, които сж възможни въ една или друга форма да разтърсятъ отново нашето държавно зда-

ние. Упованията, належитѣ на народа сж обърнати къмъ българския Парламентъ, и той има една длъжностъ. Не само правителството трѣбва да стане парламентарно и да си създаде връзка съ народното представителство, не само то трѣбва да учреди форма легална за тържеството на законъ и на конституция и да стане проводникъ на една политика социална и стопанска въ духа на повото време — тази длъжностъ има и българскиятъ Парламентъ. Нека той вземе примѣръ отъ миналото на нашитѣ камари и нека той не бжде толкова глухъ, а повече отивающъ къмъ народнитѣ стениания. Една надежда има народътъ, не я рупете, за да има единъ идеалъ, който да го стопля и укрия въ труднитѣ дни на неговото съществуване. Парламентътъ не е идеаленъ, не е най-доброто съчетание на общественитѣ сили, той не е плоть на една най-широка свобода на изборитѣ, но той не е плоть и на „гробна тишина“, както искатъ да кажатъ крайната лѣвица. Все таки една свобода по време на изборитѣ, която дава възможностъ за външното проявление на народната воля, съществува и съ чиста съвестъ Парламентътъ може да каже, че той относително изразява тежненията на българския народъ. Нека той бжде последователенъ на думитѣ и обещанията, които сж дадени прелъ народнитѣ маси. Нека си създадемъ единъ разумъ, една душа, една идея. Може да има състезание между партии — и никога то нѣма да изчезне — а, когато изчезне, има кръстъ на политическата свобода. Моята дума е: въ яленъ периодъ време надъ борбитѣ на партиитѣ, на групитѣ се носи една идея, една душа, която е духътъ на времето. Този духъ е, който трѣбва да обединява и да налага кооперацията на много партийни сили за преследването на една по-обща целъ. Ако не я чувствуваме тази идея, да я създадемъ; ако я чувствуваме, да я доловимъ и да я носимъ, да я направимъ знаме на нашитѣ борби, за да прокараме единъ новъ периодъ, единъ новъ етапъ, една нова епоха въ развитието на нашата страна. Въ този смисълъ говоря азъ за новъ животъ въ страната, въ този смисълъ употребявамъ и изразя за дълготраенъ парламентъ. Правителствата може да се мѣнятъ — нѣма голѣма беда отъ това; личности може да падатъ и да се качватъ; по силата на нѣпнатия и породи човѣшки слабости, може да има епоизъмъ, амбиции, заялания, надхитрувания, маневри всевъзможни, които да троятъ олитическия животъ — пазете да не ги обърнемъ въ котерийностъ. Да създадемъ единъ траенъ парламентъ — единъ траенъ парламентъ съ количеството си не, а съ силата на идеитѣ си, единъ парламентъ, който да не загубва и връзката си съ народа и да бжде въ постоянно приобщение съ народнитѣ маси. Ние трѣбва да се откъснемъ отъ практиката на миналото. До сега парламентитѣ нито на една коалиция не сж били трайни, все сж рухвали, защото коалиционитѣ управления сж били кратковременни и дадени колкото за отпочивка, а вмѣсто тѣхъ сж идвали все хомогенни и малко изразяващи волята на народа правителства. Да скжсаме съ тази традиция на мрачното минало и да пожелаемъ побѣдскава кариера на българския Парламентъ, да не преживѣе скдбата на дружбанитѣ, когато тукъ 212 човѣка слушаха обаятелнитѣ слова на министритѣ и ржкоплѣскаха на тържеството на своята изборна политика, а на другия денъ само да стане театроц, . . .

Министъръ-председателъ А. Ц. Цанковъ: Театро!

К. Пастуховъ (с. д.): Въ благородната смисълъ на думата, г. министре, . . . всичко това се измѣни, зданието рухна, народнитѣ представители си разотидоха и се създаде ново нѣщо. Да бждемъ сити на подобни панорами, да бждемъ по-плодоносни, по-плодотворни, да възвърнемъ любовта на народнитѣ маси къмъ управлението, да ги отбиемъ отъ пжтя на трусоветѣ, на въоръженитѣ възстания, на кървополитията и на революциитѣ! Отчаянието да изчезне и вмѣсто него да дойде оптимизмътъ! Съмненията да премахнемъ и вмѣсто тѣхъ да лжхнатъ надеждитѣ! Безвѣрието да унишожимъ и на негово мѣсто да вдигнемъ идеала! Тѣй ще създадемъ една политическа аудитория на съзнателни граждани, едно състезание на благородни партии, борящи се за тържеството на своитѣ идеи; тѣй ще откриемъ единъ новъ курсъ въ нашата политика и ще станемъ законни, винаги законни, безъ да имаме нужда отъ фалшиви декларации на комунисти и дружбани и безъ да се стрѣскаме отъ провокациитѣ, идящи отъ странство.

Съ тѣзи благопожелания азъ завършвамъ моята речъ. (Ржкоплѣскане отъ сговориститѣ и социалдемократитѣ)

Председателъ: Давамъ петъ минути отидиъ.

(Следъ отидиа)

Председателъ: (Звъни) Заседанието продължава.

Има думата народниятъ представителъ г. Стоянъ Костурковъ.

А. Минковъ (д.сг): Г. Председателю! Искамъ думата, преди да почне г. Костурковъ.

Председателъ: Имате думата.

А. Минковъ (д.сг): Г. г. народни представители! Предъ видъ на това, че сега почва да говори г. Костурковъ, видно политическо лице, чиито думи будятъ интересъ не само въ насъ, но и въ българския народъ, който очаква да чуе мнението на нашитъ видни държавници по положението и политиката на правителството, а времето е напреднало, пъкъ и мнозина отъ г. г. представителитъ сж ангажирани въ едно човѣколюбиво увесе-

ление на дружество „Червенъ кръстъ“, азъ моля да се вдигне заседанието за въ петъкъ.

Председателъ: Има предложение отъ народния представителъ г. Минковъ да се вдигне днешното заседание и разискванията по отговора на тронното слово да продължимъ въ петъкъ.

Иска ли нѣкои отъ г. г. народнитъ представители думата по това предложение?

Понеже никой не иска думата, ще гласуваме направеното предложение.

Онѣзи г. г. народни представители, които сж съгласни да вдигнемъ днешното заседание и да продължимъ разискванията по отговора на тронното слово въ петъкъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство. Събрането приема:

Значи следующето заседание ще бѣде въ петъкъ, съ днешенъ редъ — продължение разискванията по отговора на тронното слово и продължение провѣрката на изборитъ.

Заседанието се вдига.

(Вдигнато въ 18 ч. 50 м.)

Председателъ: Д-ръ Т. КУЛЕВЪ

Секретарь: ИВ. ЛЪКАРСКИ.

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

СЪДЪРЖАНИЕ

Отпуски разрешени на народнитъ представители: Минчо Дилановъ, Йосифъ Марулевъ, Кънчо Кънчевъ, Григоръ Василевъ, д-ръ Илия Караджовъ, Додю Георгиевъ, Александъръ Пиронковъ, Александъръ Милковски и Хараламби Стояновъ.	89
Питания къмъ министра на вътрешнитъ работи и народното здраве:	
1) отъ народния представителъ Димо Кьорчевъ относително продължението по законодателенъ редъ срока за застрѣйване празнитъ мѣста въ София (Развиване и отговоръ)	89

2) отъ народния представителъ Василъ Домузчиевъ относително нападението на с. Селяново, Орѣховска околия, отъ банда отъ нелегални комунисти и дружбаши (Разискване и отговоръ)	89
3) отъ сѣщия относително обявената отъ административнитъ власти на 12 т. м. частична мобилизация въ Орѣховска околия (Разискване и отговоръ)	89
Тронно слово. Докладване проекта за отговоръ на тронното слово и разискване	91
Днешенъ редъ за следующето заседание	100

Въ началото на заседанието г. г. народни представители гласно одобриха и приеха днешното заседание и да продължатъ разискванията по отговора на тронното слово въ петъкъ. Болшинство. Събрането приема.

Значи следующето заседание ще бѣде въ петъкъ, съ днешенъ редъ — продължение разискванията по отговора на тронното слово и продължение провѣрката на изборитъ.

Заседанието се вдига.

(Вдигнато въ 18 ч. 50 м.)

Секретарь: ИВ. ЛЪКАРСКИ.

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ